

ЕКВАЙРИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ БЕЗПЕЧНОЇ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Єсіна О.Г.

*старший викладач кафедри економічної кібернетики
та інформаційних технологій*

Топашенко А.А.

бакалавр, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»,

ОПП «Облік і аудит», 2 курс

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

Анотація. Розглянуто сутність еквайрингу як банківську послугу проведення безготівкових платіжних розрахунків. Досліджено ринок еквайрингу в Україні. Позначено види еквайрингу та його особливості. Виділено переваги та недоліки використання даної послуги.

Ключові слова: *електронна комерція; електронний платіж; інтернет-еквайринг; безготівковий платіж, банк-еквайр.*

Постановка проблеми. Зі стрімким розвитком інформаційних технологій, у світі помітно розвивається електронна комерція. В Україні така сфера розвивається повільно, оскільки рівень розвитку платіжних систем і їх розповсюдження є значно нижчим, порівняно з іншими країнами. За даними дослідження ЮНКТАД, у результаті якого визначався В2С-індекс для 152 країн світу, у 2020 році Україна займала 51 сходинку рейтингу між Катаром та Північною Македонією [1].

Діяльність українських підприємств електронної комерції, міжнародний характер їхньої діяльності, використання нових методів організації та управління бізнесом зумовили необхідність адаптації чинних систем бухгалтерського обліку до вимог нових категорій бізнесу.

Застосування нових форм взаємодії суб'єктів господарювання з кінцевими споживачами призвело до змін у порядку складання господарських

договорів та основних документів, що підтверджують факт здійснення господарських операцій. Поява нових видів нематеріальних активів вимагає нових методів оцінки, визнання та ведення обліку. Ведення бізнесу в електронному середовищі вимагає перенесення більшості вихідних документів і облікових реєстрів в електронне середовище, а використання інформаційних і мережевих технологій змінило спосіб зберігання облікової інформації, а також складання та подання фінансової звітності. Таким чином у суспільстві вагомого значення набуває питання використання безготівкових розрахунків, що прискорюють проведення розрахункових дій між організаціями, підприємствами, постачальниками та ін. Саме використання безготівкових платежів скорочує обіг готівкових коштів та створює умови для контролю за цільовим використанням грошових активів, що запобігає розповсюдженню злочинності.

Виклад основного матеріалу. Для зручної оплати за товари та послуги, перерахування коштів та здійснення інших операцій з грошовими коштами в сучасних умовах широко застосовується такий засіб платежу як банківська платіжна, у тому числі кредитна, картка. За даними Національного банку України, протягом 2021 року обсяги операцій (безготівкових та отримання готівки) із використанням платіжних карток зросли. Так, кількість операцій із використанням платіжних карток, емітованих банками України, становила 7 817,1 млн шт., а їх сума – 5 091,7 млрд грн. Порівняно з 2020 роком кількість та сума зазначених операцій зросла приблизно на третину (на 30,3% та 28,7% відповідно) [2].

Однією із послуг для обслуговування розрахунків платіжною картою є еквайринг – послуга технологічного, інформаційного обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів у платіжній системі.

У більш широкому розумінні еквайринг – це банківська послуга, яка передбачає реалізацію технічних, розрахункових та інформаційних послуг для організацій з метою проведення платіжних операцій з використанням

платіжних карток на наданих банком пристроях. Іншими словами, еквайринг – це спосіб прийняття безготівкових платежів у покупців із банківських карток.

Актуальність розвитку еквайрингу в сучасних умовах пов'язана зі зростанням дистанційних технологій продажів товарів та послуг, а також із заміною розрахунків готівкою розрахунками банківськими картами.

Сторони, які беруть участь в еквайрингу: кардхолдер (покупець) – оплачує товар за допомогою картки; мерчант (продавець) – підприємство, яке приймає платежі, причому, продавець повинен мати статус юридичної особи та розрахунковий рахунок у банку; банк-еквайр – посередник, який укладає договір із підприємцем та забезпечує його необхідним для приймання платежів обладнанням, відповідає за технічну підтримку, обробку платежів та отримує комісію; банк-емітент - фінансовий інститут, який є учасником платіжної системи та випустив картку покупця; платіжна система – система, яка передає інформацію про здійснення платежів між від банком-еквайром та банком-емітентом [3]. Щоб скористатися всіма перевагами еквайрингу, необхідно укласти договір з банком-еквайром, який надає послугу еквайрингу.

У міру розвитку безготівкового розрахунку виникли різні види еквайрингу, кожен з яких спрямований на задоволення потреб споживача у всіх сферах економічних відносин [3; 4, с. 1101-1102]:

1. Торговий еквайринг. Ці операції здійснюються через спеціальні POS-термінали. Під час здійснення таких операцій кошти перераховуються на рахунок підприємця. При цьому постачальник послуг утримує певну суму, яку визначає фінансова установа. Зміна ставок і скасування лімітів на операції тісно пов'язані з оборотом бізнесу.

2. QR-еквайринг – можливість приймати платежі від клієнтів без використання платіжних терміналів; сучасний вид торгового еквайрингу. Даний вид еквайрингу набирає популярності як альтернатива торговому еквайрингу. Переваги QR-еквайрингу для клієнтів: простота використання; менший розмір комісії за послугу через відсутність терміналів; вище швидкість обслуговування тощо. А також переваги для бізнесу: немає комісії за оренду та обслуговування

терміналів; нема потреби підключати дротовий інтернет до торгової точки залучення клієнтів відсутністю банківських карток тощо.

3. Мобільний еквайринг. Такі системи в першу чергу орієнтовані на власників мобільних пристроїв. Для оплати необхідний mPOS-термінал, підключений до смартфона, на якому встановлено спеціальний додаток банку-еквайра. Мобільний еквайринг позбавляє від прив'язки до конкретного місця торгівлі та може оснастити терміналами всіх співробітників компанії, навіть тих, хто працює поза офісом.

4. Інтернет-еквайринг. З'явився з розширенням торгівлі через інтернет. Це прийняття платіжних карток через інтернет за допомогою спеціально розробленого вебінтерфейсу, який дозволяє здійснювати платежі в інтернет-магазинах та оплачувати різноманітні послуги (мобільний зв'язок, комунальні послуги, Інтернет тощо) за допомогою спеціальної системи електронних платежів. При цьому інтернет-еквайринг не потребує встановлення спеціальних програм та наявності додаткового обладнання. Сервіс спрямований на широку аудиторію, оскільки оплата може здійснюватися за допомогою віртуальних карт, а також електронних систем платежів. Зараз на платежі в інтернеті на банківські картки припадає 83% всіх платежів [5]. Учасники інтернет-еквайрингу: особа, яка проводить оплату послуги; банк-емітент – це банк, який випустив картку платника; сервіс-провайдер – це онлайн сервіс, який об'єднує сайт інтернет продавця з еквайром.

5. АТМ-еквайринг – один із перших видів еквайрингу; призначення – оплата послуг ЖКГ, інтернету, мобільного зв'язку чи поповнення електронних гаманців тощо. Даний спосіб безготівкових розрахунків нині має найменший попит через великі комісії та розвитку мобільного банкінгу

Усі види еквайрингу надають істотні переваги, що стосуються як споживачів послуги, так і організацій або підприємців, що реалізують товар, послугу чи сервіс.

Переваги для клієнтів: можливість провести безконтактні розрахунки під час покупки в найкоротші терміни (в тому числі за допомогою сервісів

ApplePay та GooglePay); можливість відстеження руху використаних коштів; можливість скасування платежу і повернення коштів на картку; можливість купувати товари/послуги у будь-якому місті при наявності підключення до інтернету; формування звітів про оплату; система не може списати платіж двічі, адже термінал обробляє лише один платіж за раз і видає звуковий сигнал; безпека – кожна оплата захищена унікальним динамічним кодом тощо.

Завдяки еквайрингу бізнес також отримує переваги: збільшення рівня продажів; залучення нових клієнтів; виключення можливості отримання фальшивих грошей; підвищення престижу, іміджу компанії; залучення нових клієнтів; забезпечення безпеки зберігання прибутку; зниження витрат на інкасацію внаслідок зменшеної кількості готівки; скорочення часу на підрахунок виторгу; високу швидкість та безпеку розрахунків; автоматичне приймання коштів без залучення співробітників для проведення операцій, що виключає можливість помилок; економія коштів на заробітній платі персоналу тощо. З точки зору держави, безготівковий оборот коштів простіше контролювати для оподаткування.

Попри на всі переваги, еквайринг має свої недоліки: витрати на банківські комісії; необхідність використання терміналів, щоправда, багато банків надають термінали в оренду; можливі технічні неполадки у роботі терміналу; сервіс недоступний без інтернету; затримки у перерахуванні банківських платежів на рахунок продавця; можливість втрати особистих даних покупців тощо.

Спеціальні протоколи 3D-Secure, SecureCode тощо. надають користувачам еквайрингових платежів високого ступеня захищеності, що іноді перевищує рівень безпеки більшості електронних систем оплати, що існують і активно застосовуються на практиці.

Висновки. Отже, сучасні умови беззаперечно характеризуються застосуванням новітніх цифрових технологій, що мають вплив на формування інструментів електронної комерції та відіграють важливе значення у задоволенні потреб суб'єктів господарювання. На сьогодні більшість

українських підприємств та банків використовують нові технології, форми та методи розвитку електронної комерції, забезпечуючи більш швидке, якісне та надійне обслуговування клієнтів, і тим самим збільшують власний прибуток, отримують успіх серед конкурентів та виходять на новий ринок товарів та надання послуг.

Якщо бізнес не має еквайрингу, він позбавляє себе значної частини клієнтів, які вже звикли користуватися новими технологіями. Закон "Про захист прав споживачів" зобов'язує бізнес надавати клієнтам право вибору способу оплати: готівковим або через пластикову карту. Уникнути цього обов'язку можуть тільки організації, у яких за попередній рік оборот склав менше ніж 10 млн грн. Тому перш за все еквайринг потрібен великому і середньому бізнесу [5].

Перелік посилань:

1. The unctad b2c e-commerce index 2020. Spotlight on Latin America and the Caribbean. URL : https://unctad.org/system/files/official-document/tn_unctad_ict4d17_en.pdf (дата звернення 06.02.2023).

2. Cashless-розрахунки в Україні стабільно зростають. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/cashless-rozrahunki-v-ukrayini-stabilno-zrostayut#> (дата звернення 06.02.2023).

3. Ладуба М. Що таке еквайринг та як він працює? URL : <https://mc.today/uk/shho-take-ekvajring-ta-yak-vin-pratsyuue/> (дата звернення 6.02.2022).

4. Здір В.А., Дернова І.А. Сутність еквайрингу, його види та переваги. *Економіка і суспільство*. 2017. Випуск 13. С. 1100-1105.

5. Косенков С. Що таке еквайринг простими словами: огляд поняття і принцип роботи види, документи і тарифи на підключення еквайрингу в банку. URL: <https://biznescat.com/biznes/101-shcho-take-ekvajring.html> (дата звернення 6.02.2022).